

het RUITERTJE

18

27 DECEMBER 2015

JAARGANG 5

STICHTING RUITERSPOREN
DORPSWEG 53
9798 PD GARMERWOLDE

Reageren?

info@ruitersporen.nl
050-5423919

Op de valreep van 2016 is hier dan nog het **RUITERTJE 18!**

Terugkijkend op 2015 kan ik—wat de stichting betreft—niet helemaal tevreden zijn. Op andere terreinen was er veel te doen en veel zaken vroegen om aandacht. Er bleef weinig tijd om met stichting en stamboom bezig te zijn.

Daarvan getuigt ook nog dit **RUITERTJE**: een beetje aan de dunne kant!

Maar inmiddels heb ik de draad weer opgevat en voor 2016 zijn er twee belangrijke onderwerpen die volop aandacht (zullen) vragen. Voor februari staat het nieuwe Ruitersboek op het programma, en daar ben ik momenteel hard aan bezig. Op de website lees je er alles over.

En in april/mei staat er weer een grote Ruiterdag op stapel. Hoe die er precies uit gaat zien... Heb je een leuk idee? Neem contact op!

Natuurlijk maak ik van de gelegenheid gebruik om iedereen een heel goed en gezond 2016 toe te wensen!

Jaap Ruiter, voorzitter

Inhoudsopgave

- 2 **In het kort**
- 3 **Kop onder water!**
Het gebied rond Blokzijl heeft in de loop der eeuwen de nodige overstromingen te verwerken gekregen. De belangrijkste op een rijtje.
- 5 **Hoorn**
Een bezoek aan de Hollandse tegenhanger van Blokzijl.
- 8 **RUITER in 17 stappen, generatie 7, tak 4**
En de laatste stamvader uit generatie 7 : Cornelis Wijchers Ruiter van tak 4
- 9 **Op de valreep**

(DE) RUITER

In het kort

◇ Nieuwe donateurs

Het afgelopen jaar kwam er weinig nieuw bloed in de Stichting. Dat is op zich natuurlijk geen goed nieuws. Ik roep nogmaals iedereen op om op verjaardagsfeestjes of andere familiebijeenkomsten het onderwerp Ruitersporen eens ter sprake te brengen. We kunnen wel wat aanwas gebruiken.

Afgelopen periode zijn er twee nieuwe donateurs bijgekomen:

Ronald de Ruiter uit Voorhout. Ronald komt uit tak 1 en is in de stad Groningen geboren. Zijn vader komt uit Luinjeberd bij Heerenveen, allemaal bekend terrein voor mij.

Ronald schreef me:

Wij (mijn broer, zus en schoonzus en ik) hebben zojuist de eerste oplage van een boek over mijn vader uitgebracht. Mijn vader is in WO als dwangarbeider te werk gesteld in Hannover, en zijn dagboeken, brieven, foto's en andere documenten zijn allemaal bewaard gebleven. Deze hebben wij bewerkt, en dat heeft dus geresulteerd in een boek over zijn tijd daar. Het eerste exemplaar is afgelopen weekend door mijn vader (nu 91) in Berlijn overhandigd aan medewerkers van het Dokumentationszentrum NS Zwangsarbeit bij de officiële opening van de tentoonstelling "Batterien für die Wehrmacht: Zwangsarbeit bei Bertrix 1939-1945" waar mijn vader aan mee heeft gewerkt en waar ook materiaal van hem in te zien is. We hebben nu een beperkte oplage uitgegeven, maar het is de bedoeling rond maart 2016 een grotere oplage uit te brengen.

Vanzelfsprekend komen we op dit onderwerp terug. Dit sluit prachtig aan bij de doelstellingen van de Stichting om dit soort verhalen en foto's die te maken hebben met onze familie(geschiedenis), voor het nageslacht te behouden.

Gea van Dijk—Ruiter uit Amersfoort. Gea was al eerder donateur van de stichting. Na een 'tussenjaar' leek het haar toch leuk om het lidmaatschap te vernieuwen.

Vanzelfsprekend heten we **Ronald** en **Gea** (opnieuw) van harte welkom!

◇ Voornaam Ruiter

Niet iedereen zal het weten, maar Ruiter is wel degelijk een voornaam!

Als verklaring voor de betekenis van de achternaam Ruiter lees je wel eens dat Ruiter ook een patroniem kan zijn. Jan Ruiter betekent dan hetzelfde als Jan, zoon van Ruiter. Waarbij de vader dus Ruiter heet.

Ik vermoed dat de achternaam **Ruiters**, die je in het zuiden van het land wel tegenkomt, hiervan inderdaad een voorbeeld is. Maar ik denk niet dat de patroniem-verklaring voor onze familie van toepassing is.

Ik was de voornaam Ruiter in het dagelijks leven nog nooit tegengekomen, maar tot mijn verrassing las ik laatst in de krant onder een illustratie de volgende naam : **Ruiter Janssen**. Natuurlijk was ik meteen nieuwsgierig geworden.

Even Googelen leverde deze website op:

 <http://www.ruiterjanssen.nl/about.php>

Het is wel vreemd om deze namen die ons zo bekend voorkomen, zó te zien staan.

◇ Correctie RUITERTJE 17

Haaie Spoelstra maakte me er op attent dat wij geen neven zijn maar achterneven. Inderdaad. Haaie zou een neef geweest zijn van mijn vader.

Verder zijn de fotoalbums van zijn opa Sjoerd Ruiter; zij zijn via zijn moeder bij hem terechtgekomen, net voor haar overlijden. Op deze fotoalbums kom ik in het volgende **RUITERTJE** terug.

Kop onder water!

Dergelijke taferelen hebben zich in het gebied rond de voormalige Zuiderzee regelmatig voorgedaan. In de Kop van Overijssel werden kanonnen gebruikt om de bevolking te waarschuwen bij dreigende dijkdoorbraak. In 1825 vuurden deze kanonnen voor het laatst.

De voortdurende strijd tegen het water heeft ons land en zijn bewoners gevormd. Het is een cliché, maar daarom niet minder waar.

Rond het begin van de jaartelling bestond de kust uit een ondoorbroken duinenrij, met daarachter de hoogveenmoerassen. Door het graven van kanalen en sloten werden de moerassen ontwaterd, en in de 10e eeuw geschikt gemaakt voor akkerbouw. Met het dalen van de bodem begonnen de problemen waarmee we tegenwoordig nog altijd te maken hebben.

Door het stijgen van de zeespiegel in combinatie met de kwetsbare veengebieden lopen de Lage Landen steeds meer gevaar.

De eerste keer dat het echt mis gaat is de **Watersnood van 1014**. Deze ramp die plaatsvond op 28 september 1014, resulteerde in wat zeer waarschijnlijk de eerste doorbraak van de vrijwel gesloten kustlijn van de Lage Landen is geweest. Er zijn ook in Noord-Amerika aanwijzingen gevonden van een overstroming in 1014. Mogelijk is deze overstroming geen stormvloed, maar een tsunami geweest. Vele duizenden doden.

De **Allerheiligenvloed van 1170** was een grote overstroming die ontstond toen de Noordzee tussen het huidige Huisduinen en Texel door de duinenrij brak. Het kleine meertje Almere kreeg een verbinding met de zee, en zo werd de vorming van de latere Zuiderzee en de Waddenzee

begonnen. Grote gebieden in Zuid-West Friesland zijn weggeslagen en veel inwoners zijn naar het gebied van Steenwijkerland getrokken. Maar vanaf nu liepen ook deze gebieden gevaar.

Bij de **Sint-Nicolaasvloed in december 1196** werden, net als bij de Allerheiligenvloed (1170), grote delen van Noord-Nederland en het Zuiderzeegebied waaronder het eiland Griend overstroomd. Waar de stormvloed van 1170 een begin maakte met het wegslaan van grote veengebieden, verergerde deze storm deze afslag. Het resultaat van deze storm was een afslag van de veengebieden in West-Friesland en een vergroting van de Waddenzee en het Almere of de Zuiderzee.

Bij de eerste **Sint-Marcellusvloed, op 16 januari 1219**, de naamdag van de heilige Marcellus, werden, net als bij de Allerheiligenvloed (1170), de Sint-Nicolaasvloed (1196) grote delen van Noord-Nederland en het Zuiderzeegebied overstroomd. Deze stormvloed was vooral zo desastreus, omdat na de storm het water met eb niet veel zakte en bovendien met de daaropvolgende vloed de storm nog eens verder aanwakkerde. Hierdoor braken de dijken die nog over waren alsnog grotendeels weg.

vervolg: "Kop onder water!"

De **Sint-Luciovloed** (ook wel **stormvloed van 1287**) was een rampzalige stormvloed die plaatsvond van 13 op 14 december 1287, de naamdag van de Heilige Lucia.

De Sint-Luciovloed trof vooral Friesland. Door deze overstroming van enorme omvang werd de Waddenzee gevormd, en verdween het eiland Griend bijna helemaal in de golven. Verder gaf deze watersnood de doorslag voor het ontstaan van de Zuiderzee, waardoor West-Friesland definitief werd gescheiden van het huidige Friesland. Veel dorpen die op de plaats van het huidige IJsselmeer en de Waddenzee lagen, zijn door deze vloed weggespoeld.

Men schat dat er 30.000 doden te betreuren waren van "*Stavoren tot de Lauwers*"

In de 14e tot de 17e eeuw is ons land geteisterd door vele overstromingen. Bij elke vloed werden Zuiderzee en Waddenzee groter, en het land er om

hele kop van Overijssel, het stroomgebied van de rivier de IJssel en de Maas stonden volledig onder water. In Groningen stond het Emderland onder water. De schade door deze vloed was enorm. Veel huizen en schuren spoelden weg, veel vee verdronk.

De watervloed van 1825.

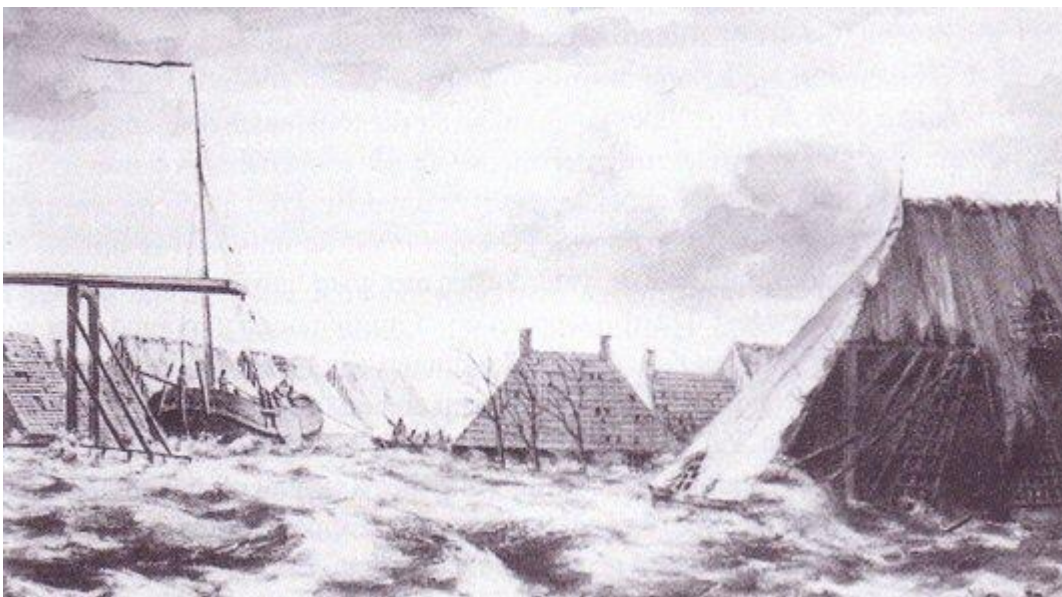
Deze watervloed wordt op de website uitgebreid beschreven.

 <http://tinyurl.com/qha48pb>

Deze overstroming heeft ook in onze familie slachtoffers gemaakt.

Trijntje Stevens Vonk, de vrouw van Hendrik Jacobs Ruiters, werd op 21 februari gevonden, in de turfgraverij van Cornelis Dedden in Steenwijkerwold. Hun drie en een half jaar oude dochtertje **Aaltje** werd pas op 20 maart teruggevonden onder

Steenwijkerwold. Onlangs is gebleken dat ook hun zoontje **Harm** tot de slachtoffers behoorde. Pas op 16 maart wordt hij teruggevonden onder Steenwijk, hij is maar zes en een half jaar geworden... Een mogelijk vierde slachtoffer is de pas twee en een half jaar oude **Sytske Hendriks Ruiters** uit Grou, dochter van Hendrik Wiegers Ruiters en Haitske Haites Postma. Zij overlijdt enige dagen na de ramp, op 10 februari.

heen weer kwetsbaarder voor de volgende storm...

De **Emerentiavloed** of **Pontiaansvloed** was een stormvloed die op 23 januari 1610 grote delen van Nederland trof.

Er staat de dagen ervoor al een behoorlijke noordwesterstorm, en op de 23e is deze op haar hoogtepunt. Het is de zwaarste vloed sinds de Allerheiligenvloed van 1570. Zwaar getroffen gebieden en plaatsen zijn: Waterland boven Amsterdam met Zaandam en Westzaan, en Medemblik, Enkhuizen, Hoorn, Texel, Wieringen, Dordrecht, Rotterdam, Workum, Hindeloopen, Stavoren. Bijna twee derde van het eiland Texel verdween onder water. De ge-

En nu hebben we nog alleen gehad over water van buiten de dijken. Maar ook binnen de dijken was het water vaak een probleem. Menige winter konden de Tjonger en de Lende al dat water van de hogere zandgronden niet kwijt omdat de sluisen gesloten moesten blijven vanwege hoog water; spuisluisen kende men nog niet. Dan stonden binnen de kortste keren de veenderijen in de Kop van Overijssel onder water. Rond Blokzijl was het dan één grote binnenzee.

Deze watersnoden hebben het niet tot de geschiedenisboekjes geschopt. Het was bijna elke winter een terugkerend fenomeen en iedereen was dolblij als in het voorjaar de wind draaide en men eindelijk verlost was van al dat water...

Hoorn

Hoorn behoorde in de Gouden Eeuw tot de rijkere Hollandse steden. Op bezoek bij mijn zus kwam eindelijk gelegenheid om deze stad eens beter te bekijken.

Het is interessant om eens aan de andere kant van de Zuiderzee te kijken. Daar vinden we als belangrijkste havenstad (na Amsterdam) de plaats Hoorn. In de Gouden Eeuw heeft deze havenstad enorme rijkdom vergaard; hierbij steekt Blokzijl maar povertjes af. En toch ademen beide plaatsen wel dezelfde sfeer, zelfs nu Blokzijl dan niet echt meer aan zee ligt.

Zoals bekend onderhielden Hoorn, Enkhuizen en Blokzijl nauwe contacten. Er was een druk verkeer aan goederen en personen. Maar vanuit Blokzijl vertrokken geen VOC-schepen richting Indië; het waren hoofdzakelijk turfschepen die de oversteek naar Holland maakten en misschien met andere handelswaar weer terugkwamen. Een ander handelsproduct dat vanuit Blokzijl verscheept werd, waren de gevlochten matten. Maar dan hebben we het al over de 18e eeuw.

Tijdens de rondwandeling door de oude stad en langs de haven valt op hoeveel gebouwen er uit de Gouden Eeuw bewaard zijn gebleven. Anders dan in Blokzijl zijn er grachten, waarvan er overigens ook een flink aantal is gedempt. Maar de hele stad is op het water gericht. En in Hoorn zie je aan de haven nog de oude Zuiderzee zo voor je liggen (al heet het hier tegenwoordig Markermeer). Prachtig!

vervolg: "Hoorn"

De haven van Hoorn is veel groter dan die van Blokzijl.

De haven van Hoorn in een wat ander perspectief.
Je waant je bijna in de Gouden Eeuw!

vervolg: "Hoorn"

Net als op de doopsgezinde vermaning in Blokzijl vinden we hier ook scheepjes op de torens.

Denise vond deze voordeur in Hoorn: een prachtige vondst.

De foto lijkt wel een impressionistisch schilderij.

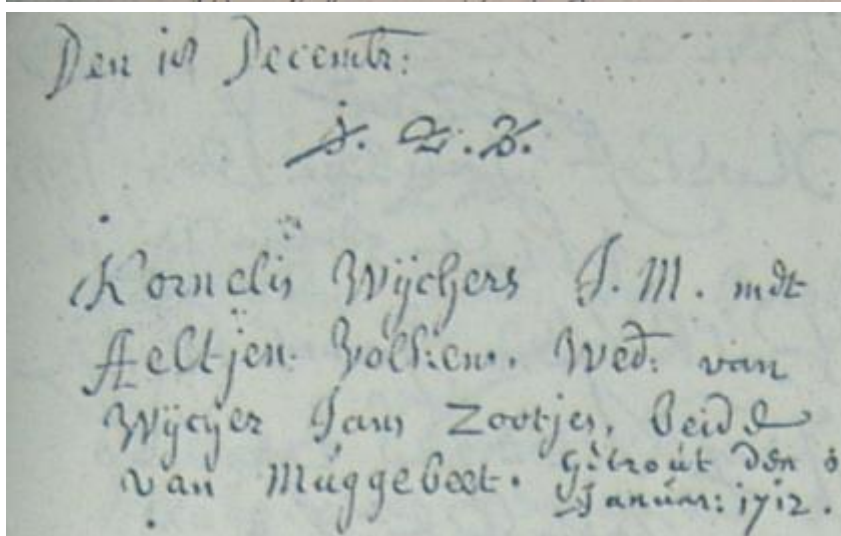
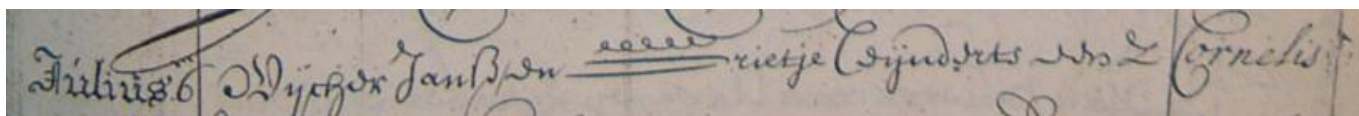
Als je in de buurt bent is een bezoek aan Hoorn echt de moeite waard!

RUITER in 17 stappen

Generatie 7, tak 4

In een serie van vier kleine stappen komen de zonen van Wijcher Jans Ruijter en Grietje Reijnders aan bod.

Deze keer besteden we aandacht aan **Cornelis Wijchers Ruijter**, die—zoals bekend—aan het hoofd staat van tak 4.

Trouwboek Blokzijl:
Den 18 Decembr: 1712
Kornelis Wijchers J.M. met
Aeltjen Volkens wed. van
Wijcher Jans Zootjes, beide
van Muggebeet. Getrouwt den 8
Januari 1712 (maar dat moet dus
1713 zijn)

Cornelis wordt waarschijnlijk in juni 1688 geboren en in het begin van juli in Blokzijl gedoopt. We gaan ervan uit dat hij - net als zijn eerder geboren broer Jan - in Muggenbeet geboren is.

Is het niet vreemd dat Cornelis als tweede zoon toch als tak 4 bekend staat? Feit is dat Cornelis pas in een laat stadium aan de stamboom is toegevoegd. In plaats van drie takken te hernummeren heb ik er toen voor gekozen om Cornelis' tak maar als tak 4 aan te duiden.

Het is niet duidelijk naar wie Cornelis vernoemd is. Volgens de regels van vernoeming had Grietjes vader vernoemd moeten worden. Maar een zoon Rein zou nog twintig jaar op zich laten wachten...

In 1712 vinden Cornelis terug in het trouwboek van Blokzijl als hij met **Aeltjen Volkens** trouwt. Aeltjen was weduwe van Wijcher Jans Zootjes, alias Backer, alias Ruijter. Ook al waren Cornelis en deze Wijcher dan familie, het is niet aannemelijk dat ze hiervan op de hoogte zijn geweest. Of misschien ook wel, tenslotte waren veel inwoners van Muggenbeet uiteindelijk familie van elkaar. Men zocht zijn levenspartner dicht in de buurt.

In de jaren 1712 tot 1723 worden er vier kinderen geboren, waarvan alleen de eerstgeborene - Jan -

de stamboom voortzet. Van de andere zoon, Volken, ontbreekt verder spoor.

We kennen van deze kinderen geen geboorteplaats maar het zal Muggenbeet geweest zijn.

Tot nog toe had ik in de stamboom als trouwdatum 8 januari 1712 genoteerd, zoals vermeld in het trouwboek. Bij nader inzien moet dit natuurlijk een verschrijving zijn. Na de eerste afkondiging gingen er altijd 3 weken voorbij waarin voor de gemeentelieden tijd was om bezwaar aan te tekenen tegen het huwelijk. De derde week werd het huwelijk officieel. De drie weken zijn doorgestreept ten teken dat er geen belemmeringen waren. De derde week was natuurlijk in 1713, ook al staat er expliciet 1712!

Vergissing is menselijk...

Hoe gaat het verder met tak 4?

Evenals bij tak 2 en 3 ligt het voortbestaan van deze tak in handen van de eerstgeborene zoon. Dat is wel heel frappant.

Uit Cornelis en Aeltjen en hun zoon Jan zijn uiteindelijk zo'n 600 Ruiters-nakomelingen voortgekomen.

Op de valreep

Kerstavond ontving ik het volgende bericht van de mij onbekende Patrick van Barneveld.

Ik was er erg door ontroerd en wil de brief graag met jullie delen:

D9-2-849 - Dirk Cornelis Ruiters

IK heb u nooit gekend, toch ben ik u dankbaar. Al jaren lag uw graf onaangeroerd op luttele meters van mijn overgrootouders; zonder bloemen, vervallen en vergeten. Dit had u, toen u op 25 jarige leeftijd uw leven gaf voor het vaderland waarschijnlijk niet gedacht. Dankzij uw offer en dat van vele anderen die hun leven gaven of riskeerden door zich te verzetten tegen de bezetter kan ik nu vrij dit stukje schrijven. 2015 was het jaar van economische malaise, de Eurocrisis, de vluchtelingencrisis en vooral dat van oorlog en geweld. Ook in ons Almelo was er veel loos; van klachten over de kosten van tot complimenten aangaande het nieuwe Gemeentehuis, het parkeerbeleid, de binnenstadsplannen, het slechte onderhoud van de stad, ga zo maar door. Wij Nederlanders klagen graag.

Laten wij op deze kerstavond een moment stil staan dat wij veel te danken hebben aan mensen zoals Dirk Cornelis Ruiters; onze vrijheid om ons leven in te richten zoals wij dat wensen zonder bezetter, de mogelijkheid onze mening te geven zonder angst voor vervolging.

Als geboren en getogen Almeloër vond ik het dan ook erg jammer om te zien dat op onze begraafplaats veel graven onbeheerd zijn en een vervallen indruk maken. Wij hebben veel te danken aan de generaties die ons voorgingen.

Vanmiddag heb ik dan ook het graf van Dirk Cornelis Ruiters schoongeveegd, voorzien van nieuw grind en een kerststukje. De natuurstenen boei om het graf van Dhr. Ruiters kon ik helaas niet maken.

Patrick schreef me nog dat hij graag in contact wil komen met eventuele nabestaanden van Dirk. Ik ken er geen, maar misschien lukt het om ze op te sporen.

En het laatste bericht van Patrick luidde dat zich inmiddels een bedrijf gemeld dat heeft aangeboden om de stenen rand te restaureren...

Mooi om hiermee dit **RUITERTJE** af te sluiten!

Het verhaal van Dirk vind je op de website:

 <http://www.ruitersporen.nl/verhalen/verhalen.php?story=94>